

A proppi szerepkörök és szereplőfunkciók klasszikus mesékben és azok rövidített változataiban

Paczur Hanna¹, Orbán Rebeka^{1*} , Vincze Orsolya² és Péley Bernadette¹

¹ Pécsi Tudományegyetem, Fejlődés- és Klinikai Gyermekpszichológia Tanszék, Pécs, Magyarország

² Pécsi Tudományegyetem, Szociál- és Szervezetpszichológia Tanszék, Pécs, Magyarország

EREDETI KÖZLEMÉNY

Beérkezett: 2021. június 2. • Elfogadva: 2022. január 7.

© 2022 A szerző(k)

Háttér és célkitűzések: A mese vagy történet olvasása gyermekkorban számos előnnyel bír: pozitív hatása van a képzelet fejlődésére, segít a gyermekeknek a beszélt nyelv vizualizálásában, ezáltal fejleszti a kommunikációs képességeket, valamint a kognitív előnyök mellett a szülő-gyermek kapcsolatot is pozitív irányba befolyásolja. A fejlődéslélektani elméletek alapján egy mese akkor gazdagítja leginkább a gyermek életét, ha a személyiségének minden megnyilvánulására egyszerre reflektál, és segíti a gyermeket belső konfliktusainak feloldásában. Kutatásunk célja az volt, hogy feltérképezzük a klasszikus mesék és azok rövidített változatai között tapasztalható formális-strukturális különbségeket. **Módszer:** Vizsgálatunk során 34 mesét hasonlítottunk össze a proppi szerepkörök és szereplőfunkciók mentén. Az összehasonlítást a tartalomelemzés módszerével végeztük. Meghatároztunk továbbá fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró funkciókat, amelyek megjelenését az elemzés során külön is megvizsgáltunk. **Eredmények:** Az eredményeink azt mutatták, hogy eltérés van a klasszikus, illetve a rövidített mesék funkciókészlete között. A kiemelkedő jelentőséggel bíró funkciók a rövidített változatokban jelentősen kevesebbszer fordultak elő. **Következtetések:** A különbségek arra mutatnak rá, hogy a sűrítés hatására a mesék kisebb mértékben tudnák hozzájárulni a gyermekek belső konfliktusainak megoldásához, ezáltal az eredményeink összességében azt implicálják, hogy a rövidített mesék nem tudják betölteni azt a fejlődéslélektani szerepet a gyermek lelki életében, amelyet a klasszikus változataik.

* Levelező szerző. E-mail: orban.rebeka10@gmail.com

KULCSSZAVAK

rövidített mese, szerepkör, szereplőfunkció, tartalomelemzés

BEVEZETÉS**A mesékről**

A gyermekirodalom legtöbbet kutatott műfaja a mese. Számos vizsgálat foglalkozik a mesék eredetével, elterjedésével, formai és tartalmi sajátosságaival, továbbá kategorizálási lehetőségeivel (Komáromi, 2001; Lüthi, 1990; Thompson, 1955). A mesék interkulturális összehasonlítása rámutatott arra, hogy a különböző népek, nemzetek meséi nagymértékben hasonlítanak egymásra. A hasonlóság magyarázható többek között a mesék motívumainak közös eredetével, valamint a mesét teremtő lelki folyamatok univerzalizálásával. Zipes (2013) tévesnek véli azt a feltételezést, mely szerint a mesék eredendően gyermekeknek íródtak. A mesék kezdetben a közösségek összetartását szolgálták, és reményt adtak nehéz helyzetekben az emberek számára. A mesék fennmaradása azt támasztja alá, hogy a mese a felnőttek életében is kiemelkedő szerepet tölt be: reflektál a személyiség mélyebb rétegeire, valamint segítséget nyújt az identitás megtalálásában (Boldizsár, 2004). A gyermekek azért fogadják jól ezeket az eredetileg felnőtteknek szóló történeteket, mivel a mesék kielégítik a változás és a függetlenség iránti vágyukat (Zipes, 2013), továbbá mint az emberiség kulturális emlékezetének része, viselkedéses modellként szolgálnak, fontos tapasztalatokat és életmintákat közvetítenek (Komáromi, 2001).

Napjainkban a könyvesboltokban egyre gyakrabban találkozunk azzal a jelenséggel, hogy a meséket az elmesélésükhöz szükséges idő alapján csoportosítva rendezik kötetekbe. Újabban a könyvkiadók kifejezetten azzal reklámozzák a mesekönyveket, hogy azok mennyiségileg pont beleférnek az esti meseidőbe, vagy 3–5 perces meséket javasolnak azon esetekre, amikor későn kerülnek ágyba a gyerekek. Néhány történetet a szerzők eleve úgy alkottak meg, hogy azok kívánt hosszúságúak legyenek, ugyanakkor találkozhatunk feldolgozásokkal is, melyek célja, hogy a klasszikus meséket 2, 3, vagy éppen 5 perces történetekre rövidítsék. A jelenség kapcsán felmerül a kérdés, hogy a mesék a sűrítés és rövidítés során megőrzik-e eredeti funkciójukat, képesek-e a gyermekek fejlődésében az eredeti változataikkal megegyező fontos szerepet betölteni? Kutatásunk ebből a kérdésből indul ki. A vizsgálatunk részletes bemutatása előtt kitérünk a mesék fejlődéslélektani szerepére és strukturális-formai jellegzetességeire.

A mesék fejlődéslélektani szerepe

A mese vagy történet olvasása gyermekkorban számos előnnyel bír. Pozitív hatása van a képzelet fejlődésére, segít a gyermekeknek a beszélt nyelv vizualizálásában, növeli a szókincset, és a kommunikációs képességeket is fejleszti. A kognitív előnyök mellett a szülő-gyermek kapcsolatot is pozitív irányba befolyásolja, ha a szülő rendszeresen olvas vagy mond mesét gyermekének (Yabe és mtsai, 2018). A történetmesélés nagy fokú ráhangolódást tesz lehetővé szülő és gyermek között: egy esti meseolvasási rituálé során például a szülő-gyermek páros egymáshoz közel helyezkedik el, egy közös, relaxált állapotot vesznek fel. A szülő annak érdekében, hogy életre keltse a történetet, a különböző karaktereknek megfelelően változtathatja a hangszínét vagy éppen a beszédtempóját a feszültség kifejezése érdekében. A gyermek miközben követi ezeket a

változásokat a mesei világban, a közös élményen, az affektív ráhangolódáson keresztül fejleszti érzelmeinek kifejezési és szabályozási képességeit. Ezen túl a meseolvasás arra bátorítja a gyermekeket, hogy szabadabban beszéljenek az érzelmeikről, gondolataikról és félelmeikről, akár egy mesei karakter történetéhez kapcsolódva, hiszen ezek a történetek megmutatják számukra, hogy nehézségeikkel nincsenek egyedül. Például Hófehérke története, aki egyedül bolyong és eltéved a sötét erdőben, segíthet a sötétségtől való félelem megfogalmazásában, és a pozitív kimenetel által bátorságot adhat a gyermek számára (Jones és Pimenta, 2020).

A mesék illeszkednek a gyermeki gondolkodásmódhoz, és olyan motívumokat foglalnak magukba, melyek jellemzőek a fejlődés korai időszakára (Kádár, 2012; Mérei és V. Binét, 1981). Az óvodáskorú gyermek világképe polarizált, megjelenik benne a szélek preferenciája: a világot szélsőségesen jó és rossz szereplők alkotják, akárcsak a meséket, így a mesei világ biztonságot és otthonosságot ad a gyermek számára. A biztonság és folytonosság érzéséhez járul hozzá a mese a benne szereplő ismétlésekkel, a megszokott kezdő és záró kifejezésekkel, valamint az ismétlődő motívumaival. A mese által létrehozott biztonságos közeg a szabad fantáziálás, vágyteljesítés terepét nyújtja a gyermek számára (Kádár, 2012).

A történetek a gyermek számára a társas élet fontos szervező eszközei is. Globálisan a világ, lokálisan mások szándékának megértésére, tehát a mentalizáció folyamatára tanítanak (Bruner, 1986). Témájukat tekintve gyakran hordoznak valamilyen erkölcsi üzenetet, mint például a jó mindig győz, a gonosz elnyeri méltó büntetését. A felnőttek hajlamosak azt hinni, hogy mesét hallgató vagy olvasó gyermekek ezért követik a „jót”. Bettelheim (1985) azonban kiemeli, hogy a gyermek azzal a hőssel azonosul általában, akinek a helyzetét vonzónak találja, illetve sikeres a gyermek által fontosnak tartott problémák megoldásában, így ez nem feltétlenül jelenti a jó hőst.

A mesék tekinthetők értékforrás mellett élményforrásnak is (Boldizsár, 2004). Az általuk közvetített élmények és értékek motiváló hatásúak a gyermekek számára az akadályok leküzdésére, problémák megoldására. Fontos megjegyezni, hogy ezekben a történetekben a boldogság, a siker, nem mint készen kapott konstruktum jelenik meg, hanem ezekért tenni kell és érdemes (Nyitrai, 2016). A mesék fő üzenete ilyen szempontból nem az, hogy minden rendben van, sokkal inkább, hogy minden rendbe hozható (Boldizsár, 2004).

Bruno Bettelheim (1985) szerint egy történet, mese akkor gazdagítja a gyermek életét, ha a gyermek személyiségének minden megnyilvánulására egyszerre reflektál: megmozgatja fantáziáját, segíti az érzelmekben való eligazodásban, félelmekkel és vágyakkal való megbékülésben, komolyan veszi, tiszteletben tartja nehézségeit, és megoldásokat is ajánl a nehézségek legyőzésére. Emellett intellektuálisan is magában foglalja a fejlődés lehetőségét, nemcsak a képzelet szintjén. A mesék egyik kiemelkedő jelentősége abban áll, hogy a belső élet konfliktusainak megértésében és megoldásában nyújtanak segítséget gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt (Tsitsani és mtsai, 2012). Fejlődéslélektani szempontból tehát azok a mesék előnyösek a gyermekek számára, melyek – ha tudatalatti szinten is – reflektálnak a belső életük konfliktusaira, és segítséget jelentenek számukra ezen konfliktusok feloldásában. Jones és Pimenta (2020) három lényeges témát emelnek ki, amelyek megjelenése a történetekben lehetőséget biztosít a gyermeknek az érzéseik, nehézségeik megjelenítésére. Az egyik az intimitás-szeparáció élménye, ami a legtöbb mesében tetten érhető, mikor a hős elhagyja otthonát, útnak indul. Emellett a másik központi téma a kontroll érzésének tapasztalata, ami általában bizonyos tárgyak vagy képességek birtokában valósul meg. Végül az autonómia és az énhatékonyság témaköre, ami a szereplők cselekvőképességében nyilvánul meg bizonyos helyzetekben.

Tények és fikciók kombinálásával a mesék fejlesztik a gyermekek kezdeményezőképességét és autonómiára való képességét, akár a mindennapi élet tapasztalásainál hatékonyabb módon (Rustin és Rustin, 2003). Emellett a mesék nemcsak szórakoztató eszközök a gyermekek számára, hanem segítséget nyújtanak számukra az önkép formálásában (Boldizsár, 2004; Noctor, 2006), valamint mások megértésében, ezáltal a másokkal való kapcsolat kialakításában (Noctor, 2006).

A mese formális-strukturális tulajdonságai

Az alábbiakban a mesék formális-strukturális jellegzetességeit vizsgáló kutatásokat mutatunk be. Thompson (1955) a népi irodalmi alkotások elemzésére határozta meg a Motívum-Indexet (*Motif-Index of Folk Literature*), amely lehetőséget biztosít a szövegekben előforduló narratív elemek csoportosítására. A motívumok szemantikailag kompakt struktúrák, melyek összetett gondolatokat reprezentálnak, és változatos módon fejezhetők ki a népi irodalomban (Declerck és Lendvai, 2011). Ilyen tipikus motívumnak tekinthető a gonosz mostoha, a szegény lány, akit feleségül választ egy gazdag ember, vagy a hős, akit természetfeletti erők segítenek a küzdelemben. A Thompson által meghatározott motívumok a későbbiekben megalapozták a mesék osztályozását (Uther, 2004), de a tartalomelemző eljárásokban is mind a mai napig alkalmazzák ezeket (Declerck és Lendvai, 2011; Karsdorp, Van der Meulen, Meder és Van den Bosch, 2015; Khan, Hussain és Ahsan, 2020).

Lüthi (1990) a mesék formális tulajdonságaira helyezi a hangsúlyt, és öt alapelvet határoz meg, melyek minden mesében jelen vannak. Ilyen alapelv az egydimenzionalitás (*Eindimensionalität*), amely arra utal, hogy a mesékben nincsen éles határ a reális és nem reális világ között: az állatok, növények és tárgyak az emberekhez hasonlóan gondolkodnak, beszélnek és éreznek. Jellemző a mesékre továbbá a síkszerűség, a mélységi tagozódás hiánya (*Flächenhaftigkeit*), azaz, hogy a mesei karakterek nem rendelkeznek mély érzésekkel, külső megjelenésük és környezetük sem részletesen kerül bemutatásra a történet során. A harmadik alapelv az absztrakt stílus (*Abstrakter Stil*), ami azt jelenti, hogy a mesék tárgyilagosak, leírásaik egyszerűek (például szép hercegnő, sötét erdő, gonosz boszorkány). Az absztrakt stílushoz tartoznak továbbá a tipikus kezdő- és zárófordulatok, az ismétlések, valamint a szélsőségek preferenciája. A negyedik alapelv egy ellentétpár: az izoláció és összekapcsolódás (*Isolation und Allverbundenheit*), melyek szintén a mesék stilisztikai jegyei. A szereplők a jelenben élnek, a múlt eseményeiről keveset tudunk meg, és a különböző jelenetek egymástól elválasztva vannak jelen – erre utal az izoláció –, ugyanakkor a környezetükben szinte bármivel képesek kapcsolatot kiépíteni, tárgyakkal és a természet elemeivel is – ez az összekapcsolódás lényege. Az utolsó alapelv az olyan motívumok szublimációja (*Sublimation und Welthaftigkeit*) a mesei keretek között, mint a szexualitás, erotika, erőszak és halál, melyek az élet velejárói. Gyakori nyitó motívum például az öreg király halála, melyet a mese megjelenít, természetesen kezel, ugyanakkor mélységében nem tárgyalt, ezáltal igazodva a gyermek érzelmi érettségéhez. Lüthi (1990) szerint egy mese akkor tudja igazán betölteni szerepét, ha képes az emberi lét lényeges motívumait – mint születés-halál, szerencse-szerencsétlenség, siker-kudarck – visszatükrözni.

Propp (2005) orosz varázsmesék elemzése során ugyancsak formális-strukturális invariánsokat keresett a szövegben. Így határozta meg a szereplőfunkciók fogalmát, melyen „a szereplők cselekedetét értjük a cselekményen belüli jelentése szempontjából” (Propp, 2005, 29). A funkciókat a mesék alapvető részeinek tekinti, melyek állandóan jelen vannak, a különbség közöttük abban mutatkozik csupán, hogy más-más mesékben különböző szereplők hajtják végre őket, különböző

módokon. Ám a funkció szempontjából nincs jelentősége annak, hogy ki a résztvevője. Az alábbi részletekben ugyanaz a szereplőfunkció jelenik meg (a varázsszükszög elnyerése), azonban a három példában az adományozó személye és az adományozás aktusának tárgya is eltérő. Látható tehát, hogy a történetrészletek szereplői ugyan változnak, de a cselekedetek, a funkciók és a szerepkörök nem.

1. *Az öregasszony egy köpönyeget ad a katonának. A köpönyeg láthatatlanná teszi a katonát.*
2. *A törpe egy vaspálcát ad a királyfinak. A vaspálca kinyitja az elvarázsolt kastély kapuját.*
3. *A javasasszony egy árpaszemet ad az asszonynak. Az árpaszemből virág nő, a virágban egy pöttöm lányka üldögél.*

Propp 31 ilyen szereplőfunkciót határozott meg. Ilyen funkció például „I. A család egy tagja eltávozik hazulról”, ami jelentheti egy idősebb családtag útnak indulását, erősebb formájában a szülők halálát, de akár egy fiatal szereplő is indulhat sétálni, vándorútra, vendégségbe. Egy funkció tehát változatos, mégis összetartozó cselekvéseket fed le. A szereplőfunkciók további jellemzője, hogy meghatározott sorrendben fordulnak elő a mesén belül, bár ez a sajátosság Propp (2005) megállapítása szerint csak a népmesékre jellemző, az irodalmi mesékre nem. Ugyan a funkciókat a szereplőktől függetlennek tekinti Propp (2005), mégis arra hívja fel a figyelmet, hogy meghatározhatók bizonyos funkciókra jellemző szerepkörök, ilyen az ellenfél (károkozó), az adományozó (felfegyverező), a segítőtárs, a keresett személy és az apja, az útnak indító, vagy a hős és az álhős.

Fontos megjegyezni, hogy egy szereplő több szerepkört is betölthet (pl. egy személy elláthatja a hőst varázsszükszöggel – adományozó, majd mellésezgődhöz segítőtársnak is), illetve egy szerepkörhöz kapcsolódhat több szereplő (pl. ellenfél lehet a sárkány és a gonosz boszorkány is egy mesén belül). Papp (2015) ezt egészíti ki azzal, hogy a klasszikus mesék tekintetében, hogy a keresés célja lehet a királykisasszony, ugyanakkor az örök élet és halál vize vagy az aranyalma is. A segítőtárs nemcsak ember képében jelenhet meg, hanem lehet egy paripa vagy akár egy repülő szőnyeg is (ez a mesében elmosódott határvonalakat is jól szemlélteti). Illetve az sem feltétlenül szükséges, hogy a sárkány elrabolja a királykisasszonyt: ezen elem nélkül is lehet a keresésére indulni. Egy szereplő azonban semmiképpen sem váltható ki, ez pedig maga a mese hőse.

A fentebb bemutatott megközelítések közül a proppi kódrendszert alkalmaztuk, amely a legelterjedtebb a pszichológiai kutatásokban (lásd (Brusentsev et al., 2012; Hamilton, 2021; Imabuchi & Ogata, 2012; Péley, 2002; Teng, 2021; Vučković & Bratić, 2020)), és a mesék széles körű vizsgálatát is lehetővé teszi. A proppi kódrendszer érvényességét mutatja, hogy részben átfedésben van a másik két megközelítéssel is. A szerepkörök között megtalálhatók a Thompson által leírt tipikus motívumok, mint például a károkozó gonosz mostoha, a megmentésre váró királylány vagy a keresett személy. Ezenkívül a szerepkörök megragadhatók a Lüthi-féle absztraktszólus jegyében: egyszerűek, világosak és könnyen érthetők. A szublimáció és életszerűség alapelveihez pedig kapcsolódhatnak olyan szereplőfunkciók, mint az eltávozás – amely a halál megjelenítője – vagy az esküvő – amely a szerelem és az intim kapcsolat szimbóluma.

Fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró funkciók

Ahogy azt már korábban is megfogalmaztuk, fejlődéslélektani szempontból azok a mesék előnyösek a gyermekek számára, melyek – ha a tudatalatti szinten is, de – reflektálnak a belső életük konfliktusaira, és segítséget jelentenek számukra e konfliktusok feloldásában. Éppen ezért – a

fejlődéslélektani elképzeléseket Propp morfológiájával integrálva – meghatározhatók bizonyos fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró szereplőfunkciók, melyek szükségesek ahhoz, hogy a mese be tudja tölteni fent említett szerepét.

Az egyik ilyen funkció az *eltávozás* és az *útnak indulás*, az autonómia és szeparáció pszichés témájához köthető (lásd Jones és Pimenta, 2020). A gyermekeket gyakran foglalkoztatja a szülőktől, az otthontól való elszakadás, illetve a szülők elvesztése vagy a magányosság gondolata, ami szeparációs szorongást okozhat (Bettelheim, 1985). Az eltávozás és útnak indulás funkciója a mesében jövőre orientáltan a független élet kivívására, a szülőktől elszakadásra motiválja a gyermeket (Rustin és Rustin, 2003; Tsitsani és mtsai, 2012; Zipes, 2013). Megmutatja a gyermek számára, hogy ahhoz, hogy megtalálja a helyét a világban, le kell mondani infantilis függőségéről (Bettelheim, 1985).

További fontos funkció az *adományozó első funkciója*, illetve a *varázseszköz elnyerése*. Míg a fentebbi bekezdésben említett két funkció az útnak indulásra bátorítja a gyermeket, addig e funkciók azt mutatják be, hogy a hős ugyan egyedül indul útnak, magányosan halad, mégis, amikor segítségre van szüksége, akkor megkaphatja azt, akár egy varázseszköz, akár egy segítőtárs formájában. Ez a funkció alapvetően a külvilágba vetett bizalom megerősödését, illetve a szeparációs szorongás további csökkentését mozdíthatja elő (Bettelheim, 1985), és arra tanítja a gyermekeket, hogy az akadályok és nehézségek leküzdhetők, érdemes tenni értük (Nyitrai, 2016).

Végül a mese lezárásához kapcsolódóan két további funkciót emelhetünk ki: a *károkozó megbüntetését* és az *esküvőt*. Mindkét funkció arra szolgál, hogy a mese végén helyreállítsa a világ rendjét: a gonosz elnyeri méltó büntetését, a jó pedig megérdemelt jutalmát. A mesék ily módon történő lezárása biztosítja a gyermekek számára a szabad képzelet lehetőségét a mesei világon belül, illetve – varázseszköz elnyerésének funkciójához hasonlóan – erősíti az igazságos világba vetett bizalmat (Bettelheim, 1985). Az *esküvő* funkciója továbbá a szeparációs szorongás végső megoldását is jelenti, hiszen a hős a mese végén megtalálja azt a személyt, társat, akivel boldog kapcsolatban élhet, és akitől – szüleivel ellentétben – nem kell elszakadnia (Bettelheim, 1985), ezáltal reagál a mese a vágyott intimitás motívumára is (Jones és Pimenta, 2020).

Jelen kutatás célkitűzései

A bevezetőben láthattuk, hogy a mesék nem csupán szórakoztató funkcióval rendelkeznek, de lényeges eszközök is a gyermeki fejlődésben, ami különösen indokoltá teszi a mesék tudományos vizsgálatát. A napjainkban egyre jellemzőbbé váló pár perces, illetve rövidített mesék megjelenése kapcsán a jelen kutatásban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen változások következnek be a mesék formai-strukturális jellemzőiben a cselekmény sűrítésének hatására, továbbá hogy a rövidített mesék képesek-e fejlődéslélektani szempontból ugyanazt a funkciót betölteni, mint klasszikus változataik.

A mesékben megjelenő legfontosabb szerepkör a hősé, amely elengedhetetlen a történet szempontjából, hiszen a további szerepkörök is a hőshöz kapcsolódva értelmezhetők (Papp, 2015). Így a károkozó és az álhős funkciója a mesékben a hős hátráltatása, míg az adományozó és segítőtárs a hős erőforrásait szimbolizálják, melyek a nehézségek megoldásában segítik őt.

Első hipotézisünk megfogalmazásakor a fenti megfontolásokat vettük figyelembe.

H1: A rövidített mesék terjedelmi korlátai miatt a szemantikailag hasonló szerepkörök redukált formában jelennek meg.

Második hipotézisünk a fentebb bemutatott fejlődéslelektani szempontból jelentős szereplőfunkciókra vonatkozik, és azt a kérdést vizsgálja, hogy a mesék rövidítése érinti-e ezen szereplőfunkciók előfordulását.

H2: A kiemelkedő fejlődéslelektani jelentőséggel bíró funkciók a rövidített mesékben is ugyanakkora hangsúlyt kapnak, mint a klasszikus változatokban.

MÓDSZER

Minta

A mesék kiválasztásánál célunk az volt, hogy olyan rövidített, pár perces meséket találjunk, melyek klasszikus mesékre épülnek, vagy azok átírásával jöttek létre. Ehhez *Hilary Roper 3 perces meséit* választottuk, amelyeket a szerző már kétéves kortól ajánl, felső korhatár megállapítása nélkül. A vizsgálatba 17 klasszikus és nekik megfelelő rövidített mesét válogattunk be, amelyek tartalmuk alapján egyértelműen párba állíthatók (1. táblázat).

Eljárás

A vizsgálatba bevont mesékben az ATLAS.ti 9 program segítségével azonosítottuk a szerepköröket és szereplőfunkciókat a Propp (1928/2005) által megadott definíciók alapján (lásd 1. melléklet). Nem csupán arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen szerepkörök és szereplőfunkciók jelennek meg a mesékben, hanem arra is, hogy ezek milyen együttjárást mutatnak. Ezért a kódolás során együtt vizsgáltuk a szerepköröket a hozzájuk kapcsolt szereplőfunkciókkal (például a károkozó és a károkozás: „az ördögös asszony bezárta őt egy toronyba”).

1. táblázat. A vizsgált klasszikus mesék és rövidített változataik

Klasszikus mese		Rövidített változat	
Cím	Szószám	Cím	Szószám
Raponc	1072	A hercegnő, akinek varázshaja volt	145
A széttáncolt cipellők	1713	A széttáncolt cipők	131
Madárka és Rózsika	813	Rózsika hercegnő és a kék madár	161
Jancsika és Juliska	2096	Alex és a tündérhercegnő	151
A kis hableány	4610	A néma királykisasszony	122
Csipkerózsika	951	A hercegnő, akinek varázslatos érintése volt	153
Borsószem hercegisasszony	313	A próbatétel	147
A halász meg a felesége	1307	A kívánságteljesítő fa	165
Az élet vize	1644	A rossz vicc	144
Hamupipőke	1987	Sára hercegnő és a virágból szőtt ruha	149
Rigócsőr király	1355	Melinda és Jakab	132
Pöttöm Panna	3311	Flóra hercegnő	153
A rút kiskacsa	3029	A kék kiskacsa	171
A teknős és a nyúl	190	A nyúl és a teknős	160
A farkas és a kutya	252	A kutya és a farkas	148
A csalogány és a sólyom	115	A sólyom és a csalogány	100
Az oroszlán és a szúnyog	364	A szúnyog és az oroszlán	178

Az ATLAS.ti 9 program működésének elve, hogy a teoretikusan megalapozott kódkategóriákat az elemző manuálisan kódolja a szövegekben, ezt követően a program képes a különböző kódok – jelen esetben szerepkörök és szereplőfunkciók – összekapcsolására, ezáltal úgynevezett szuperkódok, valamint leíró statisztikai táblázat létrehozására. A meséket a jelen tanulmány első és második szerzője kódolta. A kódolás megbízhatóságát a Krippendorff- α érték meghatározásával ellenőriztük minden kód esetében. Ennek értéke $\alpha = 0,74$ és 1 között mozgott, ami elfogadható mértéket mutat (Krippendorff, 2009).

Statisztikai elemzés

A klasszikus és a rövidített mesék összehasonlításához relatív gyakorisági adatokkal dolgoztunk, amihez a nyers gyakoriságokat minden esetben elosztottuk a történetek szószámával, majd felsoroztuk egy konstans értékkel (100) a gyakoriságok könnyebb kezelhetősége és értelmezhetősége érdekében. Az elemzést a JAMOV 1.6.15 szoftver segítségével végeztük, az adatok nem normál eloszlása miatt a mesék összehasonlításához Mann–Whitney-féle U próbákat alkalmaztunk. A leíró statisztikai adatok közül a medián – rendkívül alacsony értéke miatt – nem bizonyult értelmezhetőnek, így az eredmények tárgyalásánál minden esetben az átlagértékek kerülnek feltüntetésre.

EREDMÉNYEK

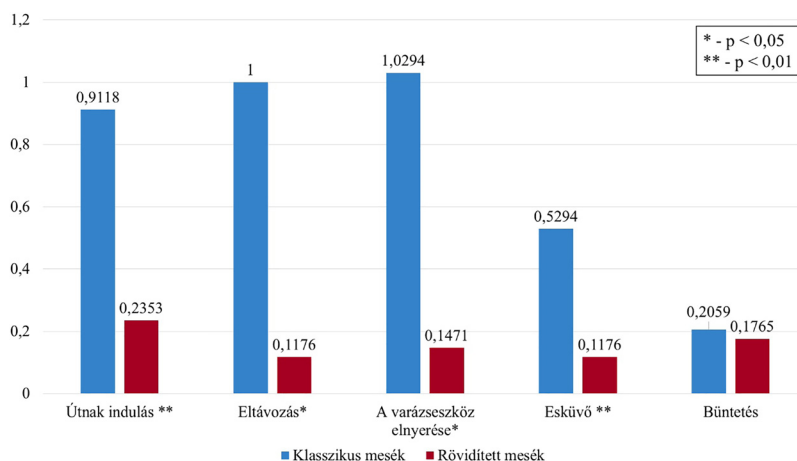
Első hipotézisünk (H1) vizsgálata során – miszerint a rövidített mesék terjedelmi korlátai miatt a szemantikailag hasonló szerepkörök redukálódnak – az adományozó és a segítőtárs mint a hős előrejutását támogató, valamint az álhős és a károkozó mint a hős hátráltatására szolgáló szerepköröket elemeztük. Független mintás elrendezésben vizsgálva eredményeink azt mutatják, hogy az adományozó és a segítőtárs esetén összevonódás nem volt megfigyelhető, a szerepkörök előfordulási gyakorisága között nem találtunk jelentős különbséget a klasszikus és a rövidített mesék összehasonlítása során. Ugyanakkor az álhős szerepkörét tekintve szignifikáns eltérést találtunk ($U = 372$; $p < 0,001$; $r = 0,356$) a klasszikus és a rövidített mesék között. A mesék rövidített változataiban ($M = 0,176$; $SE = 0,123$) jelentősen kevesebbszer fordul elő az álhős szerepköre, mint a mesék klasszikus változataiban ($M = 2,85$; $SE = 0,961$). A károkozó szerepkörének előfordulási gyakoriságát vizsgálva szintén nem kaptunk statisztikailag jelentős különbséget.

Vizsgálatunk második hipotézise (H2) az volt, hogy a fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró szereplőfunkciók megmaradnak a mesék rövidített változataiban is. Az eredmények alapján elmondható, hogy statisztikailag jelentős a különbség az *útnak indulás* ($U = 356$; $p = 0,001$; $r = 0,38$), az *eltávozás* ($U = 443$; $p = 0,023$; $r = 0,23$), a *varázsszerszöz elnyerése* ($U = 425$; $p = 0,012$; $r = 0,27$) és az *esküvő* ($U = 370$; $p = 0,001$; $r = 0,36$) funkciók megjelenése között. A mesék rövidített változataiban kevesebbszer fordulnak elő ezek a funkciók, mint az eredeti, klasszikus változatokban. A *büntetés* szereplőfunkció tekintetében azonban a rövidített mesék nem térnek el jelentősen a klasszikus meséktől (ld. 1. ábra).

Az elemzés során exploratív jelleggel összehasonlítottuk a mesék teljes funkciókészletét, mely során további fontos eredményekhez jutottunk. Statisztikailag jelentős különbség mutatkozott a *kalauzolás* funkciójában ($U = 444$; $p = 0,037$; $r = 0,23$). E funkció tartalmát tekintve arra utal, hogy a hőst útba igazítják, segítenek neki eljutni kívánt céljához,

1. ábra. A fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő funkciók relatív gyakorisága százalékban a klasszikus és rövidített mesékben

fejlődéslélektani jelentőségét tekintve így a *varázseszköz elnyerése* funkcióhoz kapcsolódik. A kalauzolás alacsonyabb arányban fordult elő a mesék rövidített változataiban ($M = 0,2059$; $SE = 0,0821$), mint az eredeti, klasszikus változatban ($M = 0,6417$; $SE = 0,1629$). További szignifikáns különbség mutatkozott a *károkozás* tekintetében ($U = 306$; $p < 0,001$; $r = 0,47$), amely többször jelent meg a klasszikus mesékben ($M = 2,4706$; $SE = 0,4269$), mint a rövidített átiratokban ($M = 0,6176$; $SE = 0,1118$).

DISZKUSSZIÓ

Jelen kutatás célja az volt, hogy feltárjuk a klasszikus mesék és azok rövidített változatai között megfigyelhető formális-strukturális különbségeket, és megvizsgáljuk, hogy a mesék a lerövidítést követően is megőrzik-e a fejlődéslélektani szempontból kiemelkedő jelentőségű funkciókat. Feltevéseink között szerepelt, hogy a szemantikailag hasonló szerepkörök a terjedelmi korlátok miatt a mesék rövidített változataiban összevonódnak. Ahogy azt Papp (2015) kiemeli, hős nélkül a mese nem jöhetne létre, ugyanakkor a többi szereplő a hős kalandjának megismerésének faktora. Az adományozó és a segítő társ szerepköre a hős megsegítésére, előnyhöz juttatásra szolgál, míg a károkozó és az álhős szerepköre a hős nehézségeit szimbolizálják. Eredményeink értelmében a rövidített mesékben mindkét, a hős előrejutását segítő szerepkör, tehát az adományozó és a segítő társ szerepköre is megőrződik, azonban a hős hátráltatásának funkcióját szinte kizárólag a károkozó tölti be, az álhős szerepköre a sűrítés hatására jelentős mértékben kimarad a történetekből. A kapott eredmények azt valószínűsítik, hogy a terjedelmi korlátoktól függetlenül a mesék rövidítése nem minden esetben jár együtt a szemantikailag hasonló szerepkörök összevonásával.

A mesék kiemelkedő funkciója, hogy támogassa a gyermekek autonómiáját, függetlenségét (Rustin és Rustin, 2003; Tsitsani és mtsai, 2012; Zipes, 2013), ezzel összefüggésben pedig segítse a gyermeket a szülőktől való elszakadásban, a magánytól való félelem és a szeparációs szorongás

leküzdésében (Bettelheim, 1985). E feladatot a mesék az *eltávozás* és az *útnak indulás* szereplőfunkcióján keresztül tudják betölteni. Eredményeink értelmében azonban a rövidített mesék jelentősen alacsonyabb arányban tartalmazzák a fentebb említett szereplőfunkciókat, így az autonómia támogatásában és a magányossággal, elszakadással kapcsolatos nehézségekkel való megküzdésben is kevésbé segítik a történetet hallgató gyermeket.

A *varázseszköz elnyerésének* funkciója a bizalom megerősítése, ami azt az üzenetet rejt magában, hogy ha útnak indul a hős és bajba kerül, akkor lesz, aki segítsen. Míg a klasszikus mesékben megjelenő varázseszköz elnyerésének funkciója minden esetben valamilyen próbatételhez kötött, addig a rövidített mesékben ennek a funkciónak a hiánya a megmérettetés hiányát is maga után vonja. Ebből következően a rövidített mesékben a varázseszközt nem megszerzi a hős, hanem az eleve rendelkezésére áll az út során. Így megoldandó probléma hiányában a mese hőse nem tud motivált lenni azok megoldásában, az akadályok leküzdésében. Ezáltal pedig a gyermek számára is elvész a történetekből nyert azon tapasztalás, hogy a javakért (például boldogság, siker) tenni kell és tenni érdemes, továbbá hogy a problémák és akadályok megoldhatók, leküzdhetők (Nyitrai, 2016).

A kisgyermek világmépében megjelenik a polarizáltság, azaz a szélek preferenciája: a világot – a mesékhez hasonlóan – szélsőségesen jó és rossz szereplők alkotják, így a mesei világ biztonságot és otthonosságot nyújt a gyermek számára (Kádár, 2012; Mérei és V. Binét, 1981). Ha a mesékben kizárólag a jószágot közvetítjük, az valótlan-sághoz, egysíkúsághoz vezetheti a gyermek gondolkodását, hiszen a való életben is megtapasztalhatjuk a gonosz-ságot. Emellett a mesékben megjelenő gonosz segíti a gyermeket az agresszió elaborációjában is. Éppen ezért a *károkozás* szereplőfunkciója fontos szerepet tölt be a mesékben (Bettelheim, 1985), a rövidített változatok mégis mellőzik ennek megjelenítését.

A rövidített mesék ritkán zárulnak *esküvővel*, az élet a probléma előtti kerékvágásban folyik tovább, így a hős nem találja meg bennük az érzelmi biztonságot, mellyel legyőzheti a szeparációs szorongását, és ezáltal igazi jutalmat nyer tetteiért.

A tapasztalt különbségek arra mutatnak rá, hogy a sűrítés hatására a mesék kisebb mértékben tudnak hozzájárulni a gyermekek belső konfliktusainak és nehézségeinek megoldásához, ezáltal az eredményeink azt implikálják, hogy a rövidített mesék kevésbé tudják betölteni azt a fejlődéslélektani szerepet a gyermek lelki életében, amelyet a klasszikus változataik.

Összegezve az eredményeinket azt mondhatjuk, hogy abban az esetben, ha a gyermek kizárólag rövidített mesékkel találkozik, a mesélés fontos funkciói – többek között a szeparációs szorongás és a magánytól való félelem csökkentése, a függetlenedés támogatása és az agresszió elaborációjának lehetősége – szorulnak háttérbe. Ugyanakkor, ha a szülő-gyermek kapcsolatnak része a minőségi meseolvasás, bizonyos esetekben – például az esti rituálé vagy a kapcsolat fenntartása érdekében – alkalmazhatóak a rövid történetek. Emellett korlátozott figyelmi terjedelmű gyermekek számára is átmeneti segítséget jelenthetnek a pár perces mesék.

Vizsgálatunk eredményeként betekintést nyerhettünk a klasszikus, illetve a rövidített mesék között található formális-strukturális különbségekbe. Kutatásunk limitációi közé tartozik, hogy kizárólag egy szerző rövidített meséit vizsgáltuk. További mesék bevonásával a történetek funkciókészletének szélesebb körű statisztikai elemzése válna lehetővé. A vizsgálat közben számos új kérdés fogalmazódott meg bennünk a rövidített történetek funkciójával kapcsolatban. Az elemzési minta bővítése, valamint kisgyermeket nevelő családok meseolvasási tapasztalatainak, szokásainak felmérése és összevetése a gyermekek affektív fejlődésével a későbbiekben hozzájárulhat az általunk felvetett kérdés még pontosabb megértéséhez.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A tanulmány megírását az EFOP-3.6.1.-16-2016-00004 „Átfogó fejlesztések a Pécsi Tudományegyetemen az intelligens szakosodás megvalósítása érdekében” projekt támogatta.

IRODALOM

- Bettelheim, B. (1985). *A mese bővülete és a bontakozó gyermeki lélek*. Budapest: Gondolat.
- Boldizsár, I. (2004). *Meseapoétika*. Budapest: Akadémiai.
- Bruner, J. (1986). Two modes of thought. In *Actual mind, possible worlds*. Harvard University Press.
- Brusentsev, A., Hitchens, M., & Richards, D. (2012). An investigation of Vladimir Propp's 31 functions and 8 broad character types and how they apply to the analysis of video games. In *Proceedings of the 8th Australasian Conference on Interactive Entertainment: Playing the System* (pp. 1-10).
- Declerck, T., & Lendvai, P. (2011). Linguistic and semantic representation of the thompson's motif-index of folk-literature. In *International conference on theory and practice of digital libraries* (pp. 151–158). Berlin–Heidelberg: Springer.
- Hamilton, S. (2021). *The heroic fairy tale villain application of Vladimir Propp's formalist schema to the creation of a revisionist cinematic fairy tale in which the traditional villain is transformed into an anti-hero* (Doctoral dissertation, Queensland University of Technology).
- Imabuchi, S., & Ogata, T. (2012). A story generation system based on Propp theory: As a mechanism in an integrated narrative generation system. In *International Conference on NLP* (pp. 312–321). Berlin, Heidelberg: Springer.
- Jones, P., & Pimenta, S. (2020). *Storybook manual: An introduction to working with storybooks therapeutically and creatively*. Routledge.
- Kádár, A. (2012). *Mesepszichológia: Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban*. Szekszárd: Kulcslyuk.
- Karsdorp, F., Van der Meulen, M., Meder, T., & Van den Bosch, A. (2015). MOMFER: A search engine of Thompson's motif-index of folk literature. *Folklore*, 126(1), 37–52.
- Khan, M., Hussain, Z., & Ahsan, M. (2020). Motif analysis of Oscar Wilde's fairy tales. *Research Journal of Social Sciences and Economics Review (RJSSER)*, 1(3), 265–273.
- Komáromi, G. (2001). Búcsúcsók Csipkerózsikának (Kolbenschlag, Madonna: Búcsúcsók Csipkerózsikának). *Iskolakultúra*, 11(10), 117–119.
- Krippendorff, K. (2009). Testing the reliability of content analysis data. In K. Krippendorff & M. A. Bock (Eds.), *The content analysis reader* (pp. 350–357). Thousand Oaks: SAGE.
- Lüthi, M. (1990). *Märchen*. Sammlung Metzler.
- Mérei, F., & V. Binét, Á. (1981). *Gyermeklélektan*. Budapest: Gondolat.
- Noctor, C. (2006). Putting Harry Potter on the couch. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 11, 579–589.
- Nyitrai, Á. (2016). Mese és mesélés. A mesék alkalmazásának lehetőségei a kritériumorientált fejlődésségítésben. *Iskolakultúra*, 26(4), 75–83.
- Papp, Á. K. (2015). „Szomorú győztes”. A mesei szerepkörök, cselekményszerkezet, elbeszélésmód és világkép összefüggései. *THL2*, 1, 149–159.
- Péley, B. (2002). *Rítus és történet: Beavatás és kábítószeres létezőmód*. Budapest: Új Mandátum.
- Propp, V. J. (2005/1968). *A mese morfológiája*. Budapest: Osiris.

- Rustin, M. E., & Rustin, M. J. (2003). Where is home? An essay on Phillip Pullman's Northern Lights (Volume 1 of His dark materials). *Journal of Child Psychotherapy*, 29, 93–105.
- Teng, P. (2021). A Morphological Reading of The Lion, the Witch and the Wardrobe Based on Vladimir Propp's Narrative Theory. *International Journal of New Developments in Education*, 3(3).
- Thompson, S. (1955). *Motif-index of Folk-Literature*. Vol. 6. Indiana University Press.
- Tsitsani, P., Psyllidou, S., Batzios, S. P., Livas, S., Ouranos, M., & Cassimos, D. (2012). Fairy tales: a compass for children's healthy development – a qualitative study in a Greek island. *Child: Care, Health and Development*, 38(2), 266–272.
- Uther, H. J. (2004). *The types of international folktales: A classification and bibliography, based on the system of Antti Aarne and Stith Thompson* (No. 284). Suomalainen Tiedekatemia, Academia Scientiarum Fennica.
- Vučković, D., & Bratić, V. (2020). Propp Revisited: A Structural Analysis of Vuk Karadžić's Collection Serbian Folk Fairy Tales. *Zeitschrift für Slawistik*, 65(3), 335–367.
- Yabe, M., Oshima, S., Eifuku, S., Taira, M., Kobayashi, K., Yabe, H., & Niwa, S. I. (2018). Effects of storytelling on the childhood brain: Near-infrared spectroscopic comparison with the effects of picture-book reading. *Fukushima Journal of Medical Science*, 64(3), 125–132.
- Zipes, J. (2013). *The irresistible fairy tale: The cultural and social history of a genre*. Princeton University Press.

1. MELLÉKLET

1. A szereplők funkció és a szerepkörök Propp (2005) alapján

- I. A család egy tagja eltávozik hazulról (megnevezés: *eltávozás*, jele: e)
- II. A hősnek tiltó parancsot adnak (megnevezés: *tilalom*, jele: b)
- III. A tilalmat megszegik (megnevezés: *a tilalom megszegése*, jele: b)
- IV. Az ellenfél megkísérli felderíteni a terepet (megnevezés: *tudakozódás*, jele: B)
- V. A hős ellenfele értesüléseket szerez áldozatáról (megnevezés: *értesülésadás*, jele: w.)
- VI. A hős ellenfele megpróbálja becsapni áldozatát, hogy hatalmába kerítse őt és vagyonát (megnevezés: *cselvetés*, jele: z)
- VII. Az áldozat hisz a félrevezetésnek, és ezzel akaratlanul is az ellenség kezére játszik (megnevezés: *kézrejátás*, jele: g)
- VIII. A hős ellenfele kárt vagy veszteséget okoz a család valamelyik tagjának (megnevezés: *károkozás*, jele: A)
- VIII. a. A család valamelyik tagjának hiányzik valami, szeretne megszerezni valamit (megnevezés: *hiány*, jele: a)
- IX. A hős értesül a bajról, vagy tudatosan benne a hiány, kéréssel fordulnak hozzá, parancsot adnak neki, elküldik vagy elbocsátják (megnevezés: *közvetítés, bekapcsoló mozzanat*, jele: B)
- X. A kereső ellenakcióra szánja el magát (megnevezés: *induló ellenakció*, jele: C)
- XI. A hős elhagyja otthonát (megnevezés: *útnak indulás*, jele: ↑)
- XII. A hőst próbának vetik alá, kikérdezik, megtámadják, stb., ez készíti elő a varázserejű eszköz vagy segítőtárs megszerzését (megnevezés: *az adományozó első funkciója*, jele: D)
- XIII. A hős reagál a leendő adományozó tetteire (megnevezés: *a hős reagálása*, jele: Γ)
- XIV. A varázseszköz a hős birtokába kerül (megnevezés: *a varázseszköz elnyerése*, jele: Z)
- XV. A hőst elviszik, eljuttatják vagy elvezetik arra a helyre, ahol keresése tárgya található (megnevezés: *térbeli helyváltoztatás két birodalom között, kalauzolás*, jele: R)

- XVI. A hős és ellenfele közvetlenül összecsap (megnevezés: *küzdelem*, jele: δ)
 XVII. A hőst megjelölik (megnevezés: *megbélyegzés, megjelölés*, jele: K)
 XVIII. Az ellenség legyőzése (megnevezés: *győzelem*, jele: Π)
 XIX. A kezdeti baj vagy hiány megszűnik (megnevezés: *a baj vagy hiány megszüntetése*, jele: Π)
 XX. A hős visszafordul (megnevezés: *visszafordulás*, jele: $\downarrow$)
 XXI. A hőst üldözik (megnevezés: *üldözés, kergetés*, jele: Πp)
 XXII. A hős megmenekül az üldözés elől (megnevezés: *megmenekülés*, jele: Cn)
 XXIII. A hős ismeretlenül megérkezik haza vagy egy másik országba (megnevezés: *felismeretlen megérkezés*, jele: X)
 XXIV. Az álhős jogtalan követeléssel áll elő (megnevezés: *jogtalan követelés*, jele: Φ)
 XXV. A hős nehéz feladatot kap (megnevezés: *nehéz feladat*, jele: 3)
 XXVI. A hős megoldja a feladatot (megnevezés: *megoldás*, jele: P)
 XXVII. A hőst felismerik (megnevezés: *felismerés*, jele: Y)
 XXVIII. Az álhőst, ellenfelet, károkozót leleplezik (megnevezés: *leleplezés*, jele: O)
 XXIX. A hős új alakot ölt (megnevezés: *transzfiguráció*, jele: T)
 XXX. Az ellenséget megbüntetik (megnevezés: *büntetés*, jele: H)
 XXXI. A hős megházasodik és trónra lép (megnevezés: *esküvő*, jele: $C\#$)
 A hős szerepköréhez tartozó néhány funkció:

- induló ellenakció, útnak indulás ($C, \uparrow$)
- reagálás az adományozó kérésére (I)
- a varázseszköz elnyerése (Z)
- az esküvő és a trónra lépés ($C\#$)

A keresett személy és a királykisasszony apjának szerepköréhez tartozó funkciók:

- a hős megbélyegzése (K)
- a hős felismerése (Y)
- az esküvő, férjhez menetel ($C\#$)
- a nehéz feladat kiszabása (3)
- az álhős megbüntetése és leleplezése (H, O)

Az útnak indító szerepkörének funkciója:

- Csak az útnak indítást foglalja magába (bekapcsoló mozzanat, B)

Az álhős szerepkörének funkciói:

- ugyancsak az útnak indulás ($\uparrow$)
- ugyancsak reagálás az adományozó kívánságára (mindig negatív) (I_{neg})
- jogtalan követelés (Φ)
- lelepleződés (O)

Az ellenfél (károkozó) szerepköréhez tartozó funkciók:

- a károkozás (A)
- a viadal vagy a hőssel folytatott küzdelem más formája (δ)
- az üldözés és kergetés (Πp)

Az *adományozó* (*felfegyverző*) szerepkörének funkciói:

- a varázseszköz átadásának előkészítése (*I*)
- a hős felfegyverzése a varázseszközzel (*Z*)

A *segítőtárs* szerepköréhez tartozó funkciók:

- a hős kalauzolása, térbeli helyváltoztatása (elvezeti oda, ahol a keresett személy található) (*R*)
- a kezdeti baj vagy hiány megszüntetése (*I*)
- a megmentés az üldözéstől (*Cn*)
- hős átváltoztatása (*T*)
- a nehéz feladat megoldása (*P*)

The analyses of the character types and story functions by Propp in classical fairy tales and in their shortened versions

Hanna Paczur, Rebeka Orbán, Orsolya Vincze and Bernadette Péley

Background and aims: Storytelling during childhood provides many benefits, such as a positive effect on the development of the imagination, visualization of spoken words and communication skills. In addition to cognitive benefits storytelling improves the parent-child relationship. Developmental theories suggest that a tale have to reflect on the whole personality of the children and help them to solve their internal conflicts. The aim our research was to find out the formal and structural differences between classical fairy tales and their shortened version. *Method:* In our study we used the character types and functions identified by Vladimir Propp to compare and contrast the two group of tales. We considered developmental psychological and narratological aspects. Furthermore, we determined story functions which have a key role from the developmental aspect, such as “the Hero leaves home”, “the Hero acquires the use of a magical agent” or “the Villain is punished”. The comparison of these functions in the classical and shortened tales was the main focus of our research. *Results:* Our results suggest that there is a significant difference between the functions applied in classical fairy tales and their shortened versions. The functions which have an important role from developmental aspect occur statistically fewer in the shortened tales. *Conclusion:* These findings indicate that the shortened versions of classical tales could not help the children as much as their original version in solving their internal conflict and could not fill in the same developmental role in their inner life.

KEYWORDS

shortened tales, character types, story functions, content analyses

Open Access. A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)

